

ADANA TAŞ KÖPRÜ 1700 YILLIK GİZEM

Adana Taş Köprü Hakkında Herşey

Araştırma – İnceleme Adana-2015

Ahmet Nadir İŞİSAĞ

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

AKADEMİSYEN
KITABEVİ

© Copyright 2017

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademişyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN **Sayfa ve Kapak Tasarımı**
978-605-9354-74-5 Akademişyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı **Yayıncı Sertifika No:**
Adana Taş Köprü 25465
1700 Yıllık Gizem

Yazar **Baskı ve Cilt**
Ahmet Nadir İŞİSAĞ Sonçağ Matbaacılık
ANKARA/2017

Yayın Koordinatörü **DOI**
Yasin DİLMEN 10.37609/akya.1678

GENEL DAĞITIM
Akademişyen Kitabevi A.Ş.

*Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com*

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Köprü, adı üstünde işte, köprü; yani iki şey arasında ilişki kurmak, iki yakayı bir araya getirmek ya da en önemlisi iki yakayı bir araya getirip, üzerinden geçmek.

Evet, iki yakayı bir araya getirip, onun üzerinden geçmek işi ni bir KÖPRÜ sağlıyorsa, o yapı alelade bir yapı değildir. Zaten eğreti olunca ömrü olmuyor ve bir zaman sonra işlevini yitiriyor. Yıkılıyor, gidiyor. Evet, o yapı, yani o köprü birde yapı tekniğini, sanatla yoğurdu mu, değme keyfine, sanat tarihini inceleyen tarih mimarlarına... Ayrıca önemi üzerinde olan o yapıyı inşa edenin, o köprü üzerine yapılan hesaplarda baskı ve germe hesapları akıl almaz gizemleri saklıyorsa, o hesabın inceliği ile yıllarca, asırlarca yaşıyorsa o yapı; ve de o yapı, şu anda yeryüzünde kullanılabilir en eski KÖPRÜ'lerinden biri olan ADANA TAŞ KÖPRÜ'sü ise, bir özelliği vardır, tabii ki, ne demek bir özelliği.. Bu yapının onlarca yüzlerce özelliği bilinen/bulunan bir taş yapı bu eser; resmen tarihi sanat eseri, bir sanat şahasıeri.

ADANA TAŞ KÖPRÜ'yü bizlere; şimdiye kadar anlatarak ta nıtan yazılarda, makaleler de veya incelemelerde, ve yahuutta, kitap ların içerisinde, sayfalar arasında anlatılan köprüünün banisi/yapı cısı tartışması, bu küçük kitap ile bir takım sorulara cevap olsa da, köprüünün mimarını, Adana'nun yada Kilikya'nın o dönem, Roma Valisi olarak bulmamıza karşın, bu köprüye bani olarak sahip çık anı/yapılmasını isteyen/emreden birini, imparatoru veya diğerlerin den birini bulamamış durumdayız, maalesef...

Her şeye karşılık, bu önemli köprü hakkında elde mev cut bilgileri, mümkün olduğunca bu küçük eserde bir ara ya getirebilme çabasında olduk, ve umuyorum ki, bunu da, bir nebze olsa başardık kanısındaayım. İşte bu nedenle, küçük de olsa Adana için büyük bilgi arzeden bu kitap için, bana bu çalış mamda kaynak gösteren ve yardımcı olan Sayın Doç.Dr.Gözde Ramazanoğlu'na, Tarihçi Cezmi Yurtsever'e, Yrd.Doç.Duygu Sa-

ban Ökesli'ye, Kuzenim, İngilizce Öğretmeni Meral Çetinel'e, Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Kütüphane Daire Başkanı Ahmet Karataş'a, Bilgisayar ortamında bana her türlü yardımı esirgemyen oğlum İlker Çağatay İşisağ'a ve en büyük destekçim Eşim Zekiye İşisağ'a teşekkür ederim.

Köprü hakkında şimdilik kaydıyla sorabileceğiniz her soruya burada, bir cevap bulabileceğinizi umuyorum. Ama hala eksik bilgi yok mu? Var tabii...

Oysa, bir atasözümüz var ki, belki de değil ama bunu hepimiz biliriz, oda;

"Bu köprüniin altından daha çok sular geçer!"

Akacaktır, geçecektir!...

Olsun, geçsin, aksın biz, bu köprü hakkında daha çok yeni bilgi edineceğiz;

Ve biz de elde edilen bilgileri yine bir araya getirmeye çalışacağız.

Ahmet Nadir İŞİSAĞ
Adana- 2015

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	iii
Adana Taş Köprü: 1700 yıllık Gizem, belki de daha fazla	1
Taş Köprü; Efsane bu ya!	6
TAŞ KÖPRÜ: Neresinden anlatmaya başlamalıyız	7
Romalıların Kilikya'sında bir köprü	9
Evet, Seyhan üzerine bir köprü gereklidir!	13
Abbassiler, Bizanslılar ve Köprü'nün başına gelenler	16
Evliya Çelebi, Neler Görmüş? Bir bakalım!	17
1832 tarihli Osmanlı Belgesi	19
Osmanlı Padişahı II.Mahmud (1808-1839) ve Taş Köprü	22
Taş Köprüyü Kim yaptırdı?	25
TAŞ KÖPRÜ'nün Mimarı Auxentius'a gelene kadar	28
Köprüyü inşa etme kararı ve bölgenin durumu	31
Adana Müzesi Asistanı Seyyide Çelikkol'un Taş Köprü Notları	34
Roma İmparatoru Hadrianus I. (MS.117-138).....	37
Orta Çağda Adana şehri ve Taş Köprü	41
Ve nihayet köprüyü inşa eden Mimar ve Vali Auxentius, Sürprize hazır olun.....	43
Köprü'nün ilk kitabesi'nin tam metni	45
Tartışma devam ederken, böylece bitti mi?	47
Adana Valisi Mimar Auxentius hakkında ilginç bilgiler	52
Auxentius Vali ve Mimar olduğunu belirtir bölümün tercümesi	57
Selected Letter of Libanius from age of Constantius and Julian	62
97. Alexander	63
97. Alexander	66
Taş köprü'nün banileri Hadrianus ve Jüstinianus değillerdir	69
Bu kez iki Türk bilgi kaynağı: Naci Akverdi ve Cevdet Çulpan	73
Seyhan Köprüsü	76
Türk Taş Köprüleri, Ortaçağdan Osmanlı devri sonuna kadar	79
Adana Seyhan (Sarus) Köprüsü	79
Köprü'nün onarımları	81

Sultan Abdülhamid Zamanı (H.1296, M.1878/79)	85
Köprü'nün şekil ve ölçüleri	86
Bugünkü Durum	86
Köprü'nün Özellikleri	88
Evliya Çelebi'nin Notları	89
Adana Taş Köprü'nün Özellikleri	92
TAŞ KÖPRÜ'nün üzerinde kullanılan malzemeler	93
Köprü'nün Tanımı	96
Taş Köprü'nün mevcut kitabelerinin incelenmesi	100
Kitabeler hakkında geniş bilgiler	105
505 ve 506 nolu kitabeler ile Ziya Paşa kitabesinin açıklamaları	108
Ziya Paşa Kitabesi	111
Taş Köprü hakkında son notlar	112
Adana Taş Köprü Fotoğraf Albümü	119
Son Bölüm: Bir Taş Köprü Fotoğrafının Anlattıkları	125
Kaynakçalar	135

KAYNAKÇA

- Doç.Dr.Gözde RAMAZANOĞLU: Adana Tarih, Tarihte Adana Etik Yayınları 2000. İst.
- DoçDr.Gözde RAMAZANOĞLU: Adana'da Roma Dönemi Taş Köprüsü, Ç.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 18, Sayı :1 2009, s.305-322
- Seyyide ÇELİKKOL: Adana Taş Köprü ve Kitabeleri Adana Seyhan Basımevi 1946
- Dr.Yılmaz KURT: Adana Tarihinin Kaynakları Cilt IV. TTK Ankara
- Kasım ENER: Tarih Boyunca Adana Ovasına bir bakış 1964 İst.
- Kasım ENER: Çukurova Kurtuluş Savaşında Adana Cephesi 1996 Ankara
- Kasım ENER: Adana Tarihine ve Tarımına dair Araştırmalar Türksözü Mat.Adana 1968
- Gregory ABUL FARAC: Abul Farac Tarihi TTK. Ankara
- M.Hadi ALTAY: Adım Adım Çukurova 1965 Kemal Matbaası Adana
- Abdülgani GİRİCİ: 1920 Adana Ermeni Mezalimi hatıraları TTK Ankara 2011
- William M. RAMSAY: Aziz Pavlusun Kenti- Tarsus Çev. Levent Zoroğlu TTK Ankara
- William M. RAMSAY: Anadolu Tarihi Coğrafyası Çev.Mihri Peltaş MEB yayınları 1961 Ankara

- Naci AKVERDİ: Cumhuriyetten önce ve sonra ADANA Ankara Ulus mat. 1936
- Cevdet ÇULPAN: Türk Taş Köprüleri Orta Çağdan Osmanlı Devri sonuna kadar TTK Yayınları 2002 Ankara.
- Serafina CUOMO: Pappus Alexandria and The Mathematics of late Antiquity 2000 University of Cambridge press 2000 s.17,18 ve 19
- Scot BRADBURY: Selected Letters of Libanius From the Age of Constantius and Julian, University of Liverpool Press 2004
- Ansiklopediler: Yurt Ansiklopedisi, Gelişim-Hachette, Ana Britanica, Meydan-Laraousse Ve diğer ansiklopedilerinin Adana ve Taş köprü maddeleri
- (<http://www.altınşehiradana.com/>Altın şehir dergisi 'mayıs 2011 sayı 2 S.Haluk Uygur Makalesi "konuş taş köprü konuş susma öyle" Başbakanlık Osmanlı arşivi belgesi
- BOA,HAT 363/20145-D: Başbakanlık Osmanlı arşivi
- BOA, HAT 370/20374-B: Başbakanlık Osmanlı arşivi
- Selma AKTAN: Hakiki Çukurova Efsaneleri 1974 İpek matbaası Adana
- Ayrıca İnternet ortamında çok çeşitli sitelerden araştırma yapılmıştır. Kitap içerisinde konu bitiminde bazı adresler ve kitap isimleri ve sayfa rakamları verilmiştir.
Bu araştırmam için bana yardımcı olan herkese teşekkür ediyorum.